

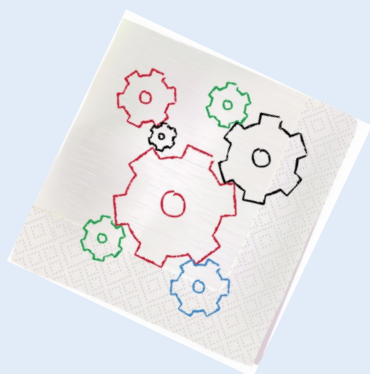
TERMPOSTEN

Nr. 1
juni 2018

SPRÅKRÅDETS NYHETSBREV
OM TERMINOLOGI

INNHold:

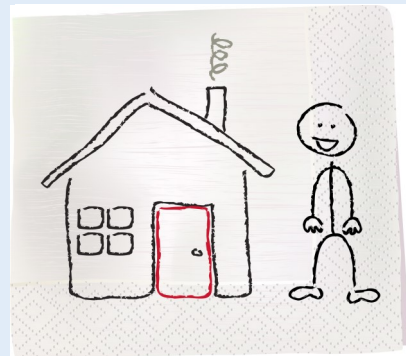
<u>Redaksjonens vindu</u>	2
<u>Siden sist</u>	2
<u>Nyheter</u>	3
<u>Visste du at? Om Språkbanken</u>	3
<u>På kornet – portrettintervju med Silje Aanderud-Larsen</u>	4
<u>Aktuell term: <i>plast</i> (eller <i>plastikk</i>?)</u>	4
<u>Spørsmål og svar: Kva er <i>talesyntese</i> og <i>taleattkjenning</i>?</u>	5
<u>Smakebiter fra nordiske termbaser</u>	5
<u>Terminologiarrangementer</u>	6
<u>Noen kommende arrangementer</u>	6

Redaksjonens vindu

Arbeid med begreper og termer er viktig på mange områder, og i denne utgaven av Termposten kan du lese om et seminar hos Språkrådet der flere statlige virksomheter presenterte sitt arbeid på området. Dette begrepsarbeidet er en del av et større arbeid med informasjonsforvaltning. Målet er at en etat skal kunne gjenbruke informasjon fra en annen etat, slik at vi som borgere bare skal trenge å oppgi informasjon til staten én gang. Skal systemene kunne snakke sammen, må begrepsdefinisjonene og termene være på plass. Portrettintervjuet denne gangen er med Silje Aanderud-Larsen, som arbeider med begrepskatalogen i Nav.

Ellers i denne utgaven kan du få vite hva som er forskjellen mellom *talegjenkjenning* og *talesyntese*, og lese om et nytt termprosjekt for kryptovaluta. Du kan også lese om Nordterm 2019, som vil bli arrangert i København.

Vi ønsker alle sammen en riktig god sommer!

Siden sist

Seminar om termbaser

19. januar arrangerte Språkrådet et seminar om termbaser. Formålet med seminaret var at deltakerne skulle få vite om andre som arbeider med termbaser og begrepskataloger av en viss størrelse, og få høre om deres erfaringer med arbeidet. Flere aktører presenterte sitt arbeid, blant annet Standard Norge, Norges handelshøgskole, Nav, skatteetaten og Utenriksdepartementet.

Et av målene med seminaret var å få innspill til hvordan Språkrådet kan legge bedre til rette for samarbeid og kontakt mellom relevante miljøer på terminologifeltet. Innspillene har blant annet resultert i en [nettside med oversikt over hvem som arbeider med terminologi i Norge](#). Det kom også innspill om å opprette et forum for alle som arbeider med terminologi i Norge.

Språkdagen 2018

[Språkdagen 2018](#) ble arrangert 15. mars i Oslo Konserthus, lille sal. Tittelen på arrangementet var *Språk i skvis*, og arrangementet ble åpnet av kulturminister Trine Skei Grande. Dagen var viet tre områder som blir viktige for språkpolitikken framover: språk i digitale verktøy, det flerspråklige samfunnet og språk i skjæringspunktet mellom akademia og næringslivet.

Valg av tema for Språkdagen var basert på arbeidet i [Språkrådets framtidsutvalg](#), som skal peke ut de områdene det vil bli viktigst å satse på for å sikre at norsk språk er i bruk på alle samfunnsområder i framtida. Utvalget skal levere sin rapport 1. november.

Språklov på trappene

Kulturdepartementet melder nå at de arbeider med en språklov med tilhørende stortings-

melding. Arbeidet skal etter planen være avsluttet i 2020.

Seminar om begrepsarbeid

I mai arrangerte Språkrådet sammen med Direktoratet for forvaltning og ikt (Difi) seminaret *Orden i eget hus – erfaringer og utfordringer i begrepsarbeidet*. Seminaret var del av en seminarrekke for *faglig arena for informasjonsforvaltning*, og temaet var begrepsarbeid og arbeid med begrepskataloger i forbindelse med informasjonsforvaltning i staten. Målet med seminaret var utveksling av erfaringer med begrepsarbeid slik at de ulike statlige virksomhetene kan lære av hva andre har gjort. Flere statlige etater fortalte om sitt arbeid, i tillegg til at representanter fra både fylkeskommunene og kommunene fortalte om sine erfaringer og utfordringer.

Nyheter

TNC i Sverige legges ned

Da forrige utgave av Term-posten kom ut, var fremtiden til Terminologicentrum TNC uklar. Nå er et besluttet at TNC skal legges ned.

Ansvar for offentlig terminologiarbeid i Sverige er overført til Institutet för språk och folkminnen (ISOF). Som følge av dette har TNC mistet statsfinansieringen, og styret har besluttet en styrt avvikling i 2018. Virksomheten avsluttes 31. desember 2018.

Terminologi i språkhistorie

[Band II av Norsk språkhistorie \(2018\)](#), utgjeve av Novus forlag, har eit eige kapittel som gjer greie for viktige utviklingstendensar i norsk fagspråkarbeid med særleg vekt på terminologi. Nynorsk terminologi og utvikling av «oljenorsk» er to av fleire tema som er handsama i verket.

Kapittelet er skriva av Johan Myking, Sylvi Dysvik og Håvard Hjulstad.

Nordterm 2019 i København

På Nordterm-konferansen på Kongsberg i fjor overtok Danmark lederrollen i Nordterm-samarbeidet. Neste konferanse, Nordterm 2019, vil bli arrangert i København 11.–14. juni neste år.

Center for Sprogteknologi (CST) ved Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskap (NorS) ved Københavns Universitet vil være vertskap for Nordterm 2019.

Tidsskriftet er årets tidsskrift

Tidsskrift for Den norske legeförening er kåret til Årets tidsskrift 2018. [I begrunnelsen står det bl.a. at](#) «[m]ed økt internasjonalisering får engelsk en sterkere stilling i akademien. I Norge holder vi oss med mange gode fagtidsskrifter som har en viktig rolle for å vedlikeholde og videreutvikle en fagterminologi på norsk. Tidsskrift for Den norske legeförening er kanskje den fremste eksponenten blant disse.»

Blokkjedeterminologi

Høgskulen på Vestlandet skal koordinere utvikling av norsk terminologi på fagfelte kryptovaluta og blokkjedeteknologi i eit nytt termprosjekt.

Prosjektet er eit samarbeid med fagfolk frå fleire institusjonar i UH- og instituttsektoren.

Termlista skal innehalde engelske og norske termar (begge målformer) og definisjonar, og ho skal vere klar i haust.

Sjuepleiarterminologi

Direktoratet for e-helse har gjennomført ei [konseptutgreiing for terminologi for sjuepleiarpraksis](#).

Standardisert terminologi er ein føresetnad for satsinga «[Ein innbyggjar – ein journal](#)» i helsesektoren.

Utgreiinga tilrår å nytte [ICNP](#) som brukargrensesnitterminologi og [SNOMED CT](#) som underliggjande referanseterminologi.

Visste du at? Om *Språkbanken*

[Språkbanken](#) inneholder språkressurser som fritt kan brukast til blant annet utvikling av ny norsk språkteknologi, for eksempel automatisk oversettelse og talegjenkjenning.

Av bankens innhold kan vi nevne: taledatabaser (f.eks. Tuva fra Max Manus), Norsk Ordbank (en fullforms leksikalsk database over nynorsk og bokmål), ordlister fra Språkrådet, oversettelsesminner og Norsk aviskorpus. Gjennom Språkbanken kan du også få tilgang til CLARINO, en

samling med enda flere språkressurser, men med mer restriktive lisenser for nedlasting.

Også [termbasen SNORRE](#) ligger i Språkbanken. Den er utviklet av [Standard Norge](#) og inneholder internasjonalt standardiserte termar på bokmål, nynorsk og engelsk fra mange fagområder. En oppdatert og utvidet versjon med definisjonar blir snart tilgjengelig. Hele fila kan lastes ned og brukast f.eks. sammen med oversettelsesminner til automatiske oversettelser.

På kornet – portrettintervju med Silje Aanderud-Larsen

Silje Aanderud-Larsen er teamleder og arbeider med begrepskatalogen i Nav.

Hva er det beste med jobben din?

At jeg får jobbe med en kombinasjon av jus, IT og semantikk, og at jeg får se på nært hold hvordan dette er en forutsetning for å kunne drive med analyser og innovasjon som kan gjøre folks liv bedre.

Hvilken utdanning har du etter videregående skole?

Jeg har en master i rettsvitenskap med fordyping i klarspråk.

Hva var favorittfaget ditt på barneskolen?

Jeg har alltid vært interessert i språk og kommer fra en familie med språkentusiaster, så ikke overraskende var jeg mest glad i

norsk og engelsk.

Hvorfor er arbeid med terminologi viktig?

Terminologiarbeid handler om det mest grunnleggende i samfunnet vårt – hvordan vi tolker, forstår og samhandler med hverandre. I disse tider med semantisk teknologi og utvikling av IKT-løsninger med prosessering av naturlige språk har det blitt desto viktigere for oss med nøyaktige definisjoner.

Om du kunne velge et annet yrke, hvilket og hvorfor?

Jeg synes selv at jeg har drømmejobben, men hvis jeg måtte velge noe annet, ville jeg være enten utvikler eller industridesigner. Jeg studerte interiørarkitektur før jus, og jeg er fortsatt veldig interessert i design og optimalisering av små rom.

Hva leser du helst på fritida?

Kjell Askildsen, Gabriel García Márquez og Tsjingiz Ajtmatov er blant mine favorittforfattere, og de er alle ordkunstnere på hver sin måte.

Hva er din favoritterm?

Interoperabilitet. Ikke nok med at uttalen er både vrien og festlig – jeg føler at det ordet egentlig beskriver alt jeg jobber med.

Aktuell term: *plast (eller plastikk?)*

Plast har vore høgaktuelt det siste året som ei av dei mest alvorlege og medieomtalte forureiningskjeldene.

I daglespråket vert ofte omgrepet omtalt som *plastikk*, truleg etter påverknad frå engelsk, men Språkrådet tilrår å [følgje eit tydingsskilje](#) mellom *plast* ('kunststoff') og *plastikk* ('formande kunst').

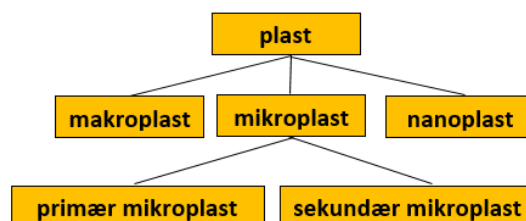
I kjemien vert *plast* definert som 'syntetisk materiale som er samansett av ein eller fleire polymerar og ofte tilsetjingsstoff', ifølgje [faggruppa i kjemisk terminologi](#).

Mykje av medieomtalen har dreidd seg om funn av t.d. plastposar på strender og i magar på fisk og kval. Fleire har peikt på såkalla mikroplast som eit problem.

Omgrepet *plast* kan delast inn i [fleire underomgrep etter ulike kriterium, m.a. storleik](#). Om vi

legg ei slik inndeling til grunn, finst det *makroplast*, *mikroplast* og *nanoplast*.

Makroplast er plastpartiklar som er over fem mm, og dei er oftast synlege for det menneskelege auget. *Mikroplast* har ein storleik frå fem mm ned til ein μm (mikrometer). *Primær mikroplast* er produsert i denne storleiken (t.d. kosmetikk), medan *sekundær mikroplast* kjem av nedbroten makroplast. Om platen vert broten ned til endå mindre partiklar, kallar vi han for *nanoplast*.

Spørsmål og svar: Kva er *talesyntese* og *taleattkjenning*?

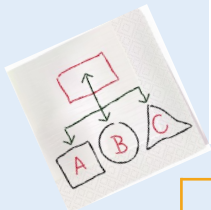
Kva er egentleg skilnaden mellom *taleattkjenning* og *talesyntese*?

Talesyntese og *taleattkjenning* kan med eit overomgrep kallast *tale-teknologi*.

Syntese er eit gresk ord med den opphavlege tydinga 'samansetting'. *Talesyntese* dreier seg om å setje saman små lydelement til større einingar og slik produsere tala språk, gjerne med utgangspunkt i tekst. [Denne artikkelen forklarar korleis teknologien bak talesyntese verkar](#). Tekst-til-tale-teknologi har vore i bruk lenge. Før var det gjerne ei typisk datarøyst som las opp teksten, men nå liknar den syntetiske talen stadig meir på ekte menneskeleg tale.

Taleattkjenning, det vil seie teknologi som kan oppfatte og tolke menneskeleg tale, er på eit vis det motsette av talesyntese. Taleattkjenningsteknologi gjer det mogleg å styre dataprogram ved å snakke til dei. Siri frå Apple og Google Assistant er eksempel på praterobotar eller digitale assistentar som bruker både taleattkjenning og talesyntese, og som gjer det mogleg å søkje etter informasjon og utføre oppgåver utan å ta hendene vekk frå det ein driv med.

Smakebiter fra nordiske termbaser

Av Eivind Hoffmann, UDI

På Utlendingsdirektoratets (UDIs) nettside er det lagt ut [en ordliste for innvandrings- og asylrelaterte termer med norske inngangstermer](#) (siden er på engelsk). Ordlista er utviklet av European Migration Network (EMN).

Det er Europakommisjonen og EMNs nasjonale kontaktpunkter som sammen utgjør EMN. UDI deltar i det norske kontaktpunktet (NO EMN NCP) og har oversatt forordet og innledningsteksten til ordlista til norsk. Språkrådet har bistått i arbeidet med å finne gode norske termer.

EMN har som formål å gi EUs institusjoner og medlems-

statenes myndigheter oppdatert, objektiv, pålitelig og sammenlignbar informasjon om asyl og innvandring slik at EU og deltakerlandene lettere skal kunne utforme politikk på disse områdene. EMN skal også gjøre slik informasjon tilgjengelig for allmennheten. [Mer informasjon om EMN og nettverkets produkter samt EMNs ordliste på flere språk finner du her](#) (siden er på engelsk).

EMNs ordliste inneholder ekvivalente termer på 22 språk. Termene er dannet for å speile innholdet i de definerte begrepene. Begrepsdefinisjoner, kildeanvisninger og merknader er på engelsk.

Hvis land med samme språk (f.eks. Østerrike, Tyskland og Luxemburg) bruker ulike termer for det samme begrepet, inneholder lista enten den termen som er brukt i EUs regelverk, eller den mest brukte termen, for eksempel en term som brukes i Østerrike og Tyskland, men ikke i Luxemburg, for å unngå at det blir oppført mer enn én term for språk som brukes i flere land.

Hvis termer er ulike på bokmål og nynorsk, er de markert med henholdsvis (b) og (n). Det er bokmålstermene som er inngangstermer i utgaven på UDIs nettside, men du kan søke på termer på alle språkene i lista.

TERMINOLOGIARRANGEMENTER

I Språkrådets kalender finner du kommende terminologirelaterte arrangementer:

www.sprakradet.no/Vi-og-vart/kurs-og-arrangementer/kalender/.

Noen kommende arrangementer

9.–13. juli arrangeres TermNets årlige sommerskole i terminologi, [International Terminology Summer School](#), i Wien i Østerrike. Sommerskolen er et praktisk orientert kurs i terminologisk metode og prinsipper og samler ca. 70 deltakere fra rundt 30 land.

5.–7. oktober arrangeres terminologikonferansen [International Terminology: Translation and Standardization](#) i Tblisi i Georgia. Konferansen har som mål å være en møteplass der forskere, praktikere, oversettere, tolker, offentlige organisasjoner og frivillige organisasjoner (NGO) kan utveksle erfaringer innen oversettelse og standardisering av terminologi på ulike fagområder.

22.–23. november er det tid for den europeiske terminologiforeningen EAFTs [terminologitoppmøte i San Sebastián](#) i Spania. EAFTs toppmøter arrangeres annethvert år, og årets toppmøte har temaet *3M4Q: Making, Managing, Measuring Terminology. In the pursuit of Quality*.

TERMINOLOGIARBEID I SPRÅKRÅDET

Postadresse:
Postboks 8107 Dep
NO-0032 OSLO

Besøksadresse:
Observatoriegata 1 B
NO-0254 OSLO

Telefon: 22 54 19 50
Telefaks: 22 54 19 51
E-post: term@sprakradet.no
www.sprakradet.no
www.sprakradet.no

Språkrådet

RIKTIGE TERMER
GIR GODT FAGSPRÅK

Språkrådet har et overordnet, nasjonalt ansvar for å samordne utvikling og tilgjengeliggjøring av norsk terminologi. Arbeidet med terminologi er plassert i seksjon for fagspråk og språk i samfunn og høyere utdanning. To rådgivere arbeider på området, og de samarbeider tett med Språkrådets fagråd for fagspråk og språk i samfunn og høyere utdanning. På området skal Språkrådet

- ta initiativ til, legge til rette for og samordne aktivitet
- være en aktiv pådriver for forsknings- og utviklingsarbeid
- søke å koordinere praktisk terminologiarbeid i næringslivet
- assistere fagmiljøer og hjelpe til med å bygge opp termbaser
- bygge allianser som kan føre til økt interesse og ansvar for norsk terminologi og fagspråk
- gi råd til offentlig forvaltning, næringsliv og publikum

www.sprakradet.no/Sprakarbeid/Terminologi/

Språkrådet gir ut en rekke publikasjoner, blant annet *Termlosen*, en innføring i terminologiarbeid. [Du kan lese mer om Termlosen her.](#)